

خلاصه و نکات مهم:

نام درس: حقوق جزای اختصاصی ۲

(جرایم علیه مصالح عمومی کشور)

بر اساس کتاب: حقوق کیفری اختصاصی (۳)

جرایم علیه امنیت و آسای عمومی

کد درس: ۱۲۲۳۲۵۱

نویسنده: میر محمد صادقی

جرائم علیه امنیت کشور

در تاریخ سخت ترین برخوردها با مرتکبین جرائم علیه امنیت و حتی خانواده آنها می شده است.

در روم هر عملی که به حکومت (به هر طریقی) صدمه وارد می ساخت جرم بود. مانند دست به اسلحه بردن علیه حکومت، ارتباط با دشمن علیه حکومت، خودداری از جنگ، کشتن قاضی و ...

نکته: این جرائم تنها توسط مردان قابل ارتکاب بود و عواقب آن نیز شامل زنان و دختران مجرم نبود.

عدول دولت ها از شرایط تثبیت شده حقوق جزا

اصل درون مرزی (سرزمینی بودن)

اصل پذیرفته شده حقوق جزا است اما مقررات حقوق جزا به دلیل ارتباط مستقیم با مفهوم حاکمیت ملی، تنها در محدوده مرزهای یک کشور و نسبت به اعمالی که در این محدوده ارتکاب می یابند اعمال می شود. اما این اصل گاهی در جرائم علیه مصالح کشور استثناء می خورد. به عنوان نمونه ماده ۵ ق. م. ا.

نکته: (ماده ۵ ق. م. ا.): هر شخص ایرانی یا غیر ایرانی که در خارج از قلمرو حاکمیت ایران مرتکب یکی از جرائم زیر یا جرائم مقرر در قوانین خاص گردد، طبق قوانین جمهوری اسلامی ایران محاکمه و مجازات می شود و هرگاه رسیدگی به جرائم در خارج ایران به صدور حکم محکومیت و اجرای آن منتهی شود، دادگاه ایران در تعیین مجازات های تعزیری، میزان محکومیت اجرا شده را محاسبه می کند:

اول. اقدام علیه نظام، امنیت داخلی یا خارجی، تمامیت ارضی یا استقلال جمهوری اسلامی ایران.

دوم. جعل مهر، امضاء، حکم، فرمان یا دست خط مقام رهبری یا استفاده از آن.

امروزه فرد به صرف داشتن انگیزه مجرمانه مجازات نمی شود اما گاهی می شود. که صرف قصد ارتکاب جرم خیانت به کشور، جرم محسوب می شود.

قانون باید صریح و روشن باشد و دادستان یا تعقیب‌کننده وجود عناصر متشکله جرم را ثابت کند اما گاهی این مسئله در جرائم علیه امنیت نادیده گرفته می‌شود (مثل قانون اسرار دولتی در کانادا)

طبق اصول پذیرفته‌شده‌ی حقوق جزا، صرف عدم جلوگیری از ارتکاب جرم و عدم معرفی افراد دارای قصد ارتکاب جرم به مأمورین از جانب افراد غیرمسئول جرم نیست لیکن در برخی از قوانین در جرائم علیه امنیت قائل به استثناء شده‌اند و مواردی را که در رابطه با این جرم رخ دهند جرم محسوب می‌کنند. مثلاً: در حقوق کانادا عمل کسی که می‌داند دیگری درصدد ارتکاب این جرم (خیانت) باشد ولی به مأموران اطلاع ندهد. جرم است. در سوریه، لبنان، ایتالیا نیز چنین جرمی پیش‌بینی شده است.

در جرائم عادی صرف تهیه مقدمات ارتکاب جرم، قابل تعقیب و مجازات نیست اما در جرائم علیه امنیت، اعمال مقدماتی ارتکاب جرائم علیه امنیت جرم شناخته‌شده است.

برخی از تخفیف‌ها و مساعدت‌هایی که به مجرمان عادی می‌شود گاهی در جرائم علیه امنیت منع شده است.

اکراه معمولاً از عوامل رافع مسئولیت کیفری است (غیر از قتل عمد) اما در برخی کشورها مثل انگلستان و کانادا خیانت به کشور نیز یکی دیگر از استثنائات اصل پذیرش دفاع اکراه است و کسی نمی‌تواند به دلیل اکراه اقدام به خیانت به کشور نماید.

در برخی کشورها مجازات اعدام برای تمام جرائم حتی قتل عمد لغو شده است. اما این مجازات برای خیانت به کشور همچنان اعمال می‌شود.

در مورد مصادره اموال نیز برخی کشورها فقط در مورد خیانت به کشور اعمال می‌کنند.

نکته: این جرائم واجد جنبه عمومی و در دادگاه‌های انقلاب قابل رسیدگی است. قبل از انقلاب این نوع جرائم در دادگاه‌های نظامی رسیدگی می‌شد.

قوانین برخی کشورهای دیگر در رابطه با جرائم علیه امنیت

اول . انگلستان

قانون خیانت در انگلستان این اعمال را خیانت و مستحق اعدام می داند:

- ✓ قصد قتل ملکه یا ولیعهد
- ✓ راه اندازی جنگ علیه مقام سلطنت
- ✓ پناه بردن و یاری به دشمنان مقام سلطنت
- ✓ قلب مهر مقام سلطنت
- ✓ جعل پول یا واردات آگاهانه آن به کشور
- ✓ تعرض به همسر شاه یا ولیعهد یا دختر مجرد شاه

این جرم توسط هرکسی که وظیفه وفاداری نسبت به کشور را به عهده دار ارتکاب می یابد.

اتباع انگلستان در هر جای جهان می توانند مرتکب این جرم باشند ولی خارجیانی که در خاک انگلستان هستند.

مهم ترین قوانین انگلستان در این زمینه عبارتند از :

- ✓ قانون جرم و بی نظمی
- ✓ قانون نظم عمومی

جرائم جدیدی که می توانند جرائم علیه امنیت یا نظم محسوب شوند عبارتند از:

الف - شورش ➡ برای تحقق این جرم نیاز به حضور تمام افراد در صحنه نیست اما لازم است همه ی آنها یا دوازده نفرشان هدف مشترکی داشته باشند . مجازات ، ۱۰ سال حبس یا جریمه ی نامحدود یا هر دو و همچنین پلیس موظف به جبران خسارات وارده در نتیجه شورش است.